

НАША НІВА

Палітычна, экономічна і
літературная тыдневая газета

ПАДПІСКА: на 3 месяцы 60 марак або 5 ф. муки.

Цана асоб. нумэру 5 марак.

Адрэс: Вільня Вострабрамская 5 (Пасаж).

KRYNICA

Biełaruskaja chryścijanskaja demakr. gazeta

PRYMAJECCA PADPISKA na 1921 h. (IV hod wydania).
Na hod 150 mk., na raihoda 75 mk., na 3 mesiacy 50 mk.
Adres: Wilna, Sw.-Janskaja wul. 27, kw. 3.

БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА

Палітычна, літературная і экономічна газета

Выходзіць у Горадні

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Гораднічан. зав. 4.

1-ая Віленская Беларуская Гімназія

істнене 3 год у складзе аналфабетнае, 1 і 2 падгатоўчых і 8-ех еснаўных класаў
Есьць вакансіі для ўноў наступаючых.

У будынку Гімназіі ёсьць прытулак для бяднейшых беларускіх дзяцей.
Адрэс: Вільня, Вострабрамская, 9. Канцэлярыя ў канцы калідора налева.

БЕЛАРУСКА-ЛІТОЎСКАЯ ЗГОДА.

Здаецца, ўса ўсіх віленскіх польскіх, расейскіх і жыдоўскіх газетах было нядаўна надрукавана, што паміж беларускім урадам Літоўскага і літоўскім урадам у Коўні, пасля досьць доўгіх пактрактацый, дойдзена да агоды і падпісаны ўмова, зъмест якой датычыць палюбонага разрэзнянья літоўска-беларускіх спраў. Мы які ведаем даслоўнага тэксту гэтага вельмі важнага дакументу. Сучасныя варункі, при катоных Ковенскай Літве аддзелена ад нас фронтам, не даюць магчымасці зънесьціся з прадстаўніцтвам Беларускага ураду ў Коўні, з прычыны чаго такі важны гісторычны факт ня можа быць намі высказаен з належнай поўнасцю.

Прыходзіцца здаволіцца газетнымі весткамі, згодна з якімі аказываецца, вось што.

Беларуска-літоўская згода падпісана беларускім і літоўскім урадамі ў Коўні 12 лістапада 1920 году.

Літва і Беларусь узаемна признаюць незалежнасць абодвух гэтых гаспадарстваў і правамочнасць урадаў, заключаючых умову.

Літва і Беларусь абавязуюцца надтрымліваць адну адну проці тых, хто пасягне на незалежнасць і на тэрыторыі літоўскага і беларускага народу.

Тэрыторыяльныя споркі паміж Літвой і Беларусью, магчымыя пры вызначэнні граніц паміж Літвой і Беларусью, спыняюцца і адкладаюцца да момента склікання Беларускага Устаноўчага Сойму, які сам, ці праз свой урад дарога перагавораў з Літоўскім Соймам ці ўрадам установіць граніцы паміж Беларусью і Літвой.

Толькі ўсяго мы і ведаем з газет аб гэтай надзвычайна важнай умове, паклаўшай добры пачатак развіццю прыязных стасункоў паміж двумя народамі.

Мы вельмі задаволены гэтай умовай. Даўно-даўно было пара ліцьвінам і беларусам праягнуць друг-другу рукі і ісьці разам у барацьбе за съятое права састававеннае аб самых сабе. Вялікая хвала тым беларускім і літоўским дзея-

чам, якія правільна згасумелі заданыне маменту і зразізвалі яго ўмовай.

Літва і Беларусь—братья не са ўчорашняга дня. У імgle далёкай старыни, у час—калі большая часціна усходняславянскіх ("рускіх") па тэрміналёгіі расейскай) племенінай падпала пад іга татарскае, мы—жыхары Полаччыны, Віцебшчыны, Меншчыны, Піншчыны, Магілеўшчыны, Смаленшчыны і інш., прыхінулася да Літвы. Вялікарасе і Украіна дойгага астраваліся падняволнымі, пад'ладнымі Залатой Тагарской Ардзе, тады як мы былі вольнымі. Вольны, свабодны, значыла тое-ж, што і бели. Калі хто хадеў адзначыць, што ён ці яго народ не гад татарамі, то такі чалавек называў сябе і сваю старану белай. Адсюль—празванне нашай бацькаўшчыны Белай Русью.

Літоўскія князі Мендоўг, Гедымін, Альгэрд і Вітаўт абаранілі нас ад татарскай няволі, чым аказалі ў свой час бязъмерную заслугу нашаму народу. Літоўскія князі не пакінулі нам сваіх падрадкаў і аставілі амаль усё, "па старыне", г. ё. так, як яно і было да таго часу. Такія адносіны вельмі падабаліся нашаму народу, які плаціў за гэта верной службай Літоўска-Беларускай дзержаве, гдзе ня было розніцы у правах беларусаў і ліцьвіноў.

Паўтара сталацця (ад паловы 13-га да канца 14-га) Беларусь і Літва разам у згодзе жылі, разам бараніліся ад сваіх ворагаў, адзін другому падсабляючы.

Аднак, пры Ягайліе адносіны паміж Літвой і Беларусью пачынаюць пасаваць і чым далей, то псуўцца ўсе больш і больш. Чаму? Таму, што і ў Ліцьвіне і ў Беларусі, дзякуючы палітыцы, пачатай Ягайлам, пачынаюць адагрываць важную ролю польскіх ўпльывы. Літва і Беларусь пападаюць у падняволнае палажэнне. Польша, а потым Расея праводзяць у Ліцьвіне і Беларусі сваю палітыку і гэта псеуе і руйнуе беларуска-літоўскую спраўу. Цяпер настала новая пары, калі абодва народы скінулі з сябе лангути, у якія былі закованы чужынцамі і сваімі ласкавымі зраднікамі.

Новая книга

М. ГАРЭЦКІ.

Новая книга

Гісторыя беларускае літэратуры

(Стараадаўнае, новае, і сучаснае).
Вышыла з друку і прадаецца ў лепшых кніжных крамах Вільні. Склад ка Вострабрамскай, 5 (Пасаж), 208 стр., 33 рэсункі, альбомная папера, цвердая вокладка. Цана 100 марак.

АВЕСТКА

БЕЛАРУСКАЕ ШКОЛЬНАЕ РАДЫ.

У справе адкрыцця беларускіх школ, выплаты пэнсіі вучыцялём, права школьнага будынка, купляння школьнага падручніка і бібліа-

тэчак да чытаць, а таксама розных прылад да пісаньня, у справе дадатковага кармлення дзяцей амэрыканскімі прадуктамі і інш.

Зварочайцеся да Б. І. Ш. Рады
Вільня, Вострабрамская, 9.

Для заяў аб адкрыцці школ і падобных важных зборайце ўсе подпісы і спрадуждывайце іх у воласці або касцельнымі і царкоўнымі пячаткамі.

Ці нам страшны плебісцит?

Чытаючы газетныя весткі аб тым, як там у Жэневе людзі сваражца аб тое, што будзе ў нас плебісцит, ці на будзе, неяк дзіўна і нат' крыўдна робіцца нам, адvezным жыхарам зямлі, аб якую йдуць споркі і сваркі: як-быцца тут справа йдзе аб голую пустыню, а не аб народ, што живе на ёй. Вось-же, мы, беларусы, гавінны сказаць, што мы плебісцы не баймося, адно толькі жадалі-бы, каб—калі ўжо ён канечна мае ў нас быць — дык ка нам была дадзена запраўдная магчымасць высказаць нашу волю. Не баймося, бо час тут не малая жменя, а вялізарная грамада!

Вось, каб людзі палахлівага сэрца ня трывожыліся лішне з прычыны пле-бісціту, мы хочамо паказаць, як шацу-юці лік беларусаў на адабраных ад Савецкага Расеі землях польскія профэсары з Кракаўскага універсітэту, Крыжановскі і Куманецкі, каторыя ў сваіх кнігах "Tableau Statistique de la Pologne", надрукованай у Кракаве ў 1915 годзе, на стр. 50—53 гэтак ablічаюць процэнт беларусаў, жыдоў, палякоў і ліцьвіноў на сказанных ашвары:

Як бачым, калі-б плебісцит абынү ўвесь гэты ашвар—усе дванаццать беларускіх паветаў, дык перавага беларусу бытала бы поўная. Гэтага і дабівающа ад Lіgi Narodu беларускія арганізацыі. Трэба толькі, каб наш народ добра ўцягніць, за каго і за што яму лепей пада-ваць свой голас. А тады і баяца яму няма чаго!

Д. Л.

Беларуская газета

“НАША НІВА”

(Закладзена ў 1906 г.).

Выходзіць што-тыдзень ў па-нядзелкі.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
Вільня, Завальная, 7.

ЗМАГАЙЦЕСЯ!

У нас, беларускіх сялян і работнікаў, ёсьць шмат нацыянальных і соціальных варагоў, але найгоршы наш вораг — наша несвядомасць і нядбайніцтва.

Праз нашу несвядомасць і нядбайніцтва з намі робяць злых людзей ўсё, што хочуць. У нас адбіралі наша імя, перарабілі адных на маскалёў, другіх на палякоў. У нас адбіралі і адбіраюць нашых сыноў і пасылаюць іх брат на брата, — разумеецца, я тут кажу аб усіх Беларусі, а не аб якой-небудзь ле маленькай частцы. У нас праста з рук ірвуч зямлю. У нас даўна адбіралі ўвеселі набытак края і гаспадара. Над намі зьдзекуюцца, бясчесныя нашых дзеяццаў. Нам затыкаюць рот, а ў гэты час, на кошт, дабыты мазалімі рук нашых, абвішаюць съвету, што мы і хочам таго ярма, самі яго прагнем. І вось, мала таго, нас хочуць навекі съцерці з ліца зямлі, як асобы народ, навекі выкасаваць з лічбы нацый съвету і гэтая съд жаданье яшчэ змечаныя рознымі б законнымі законамі на паперах, на я іх, — страх падумаць, — красуюца наша подпись, подпись наўкы-жя несвядомых і нядбайніх людзей.

Вось, у той час, калі адны ў крывавым поце чала змагаюцца з ворагам, крывавымі ногамі скрабуць вялізны мур, які хона прыцінуць вас у съяротным доле, у гэты час другія ня хочуць патурбавацца палец аб палец ударайць дзеля грамадзіка каўсіці. Нейкае страшэннае зъдзічэнне апанавала душы людзей. Хочаце прыкладаў? Народ гіне ў цемнаце, гіне нацыянальна і соціальна, гіне навекі щ на днігія часы, а ў гэту пару вучыцель-беларус, чародны вучыцель, сядзіць бяз усякіх працы ў бацькі на карку і чакае невядома якіх „лепшых дзён“, або йдзець у мястэчка даваць прыватныя лекцыі дзеям няўнываючай і сярод агульнае галіты дробнай буржуазіі, або з-за міэрнага кавалка чысьцейшага троху хлеба ідзе не за страх, а за ідышца сумленне лізаць тыя руки, што даваць за глотку яго нацю і яго кліку.

Лес.

Пахмурна стаяць беларускія пушкі і няўсёлую думаючы думку. Смутна шумяць утлелыя старыя сосны і паніклія елі. Пасылаюць сваё дакорнае вітанье перад съмерцю. Яны ведаюць, што скора-скора прыдзе і да іх чарод... І апошніх рэштак народнага бацькі не застанеца.

Пахмурна ў лесе, пахмурна і на душы, як задумаемся, што-ж гэта будзе з аднымі багацьцем беларускага народа, калі і далей будзе трываць такая драпежная гаспадарка.

Шмат патрэбуецца веды, любові і працы, каб налепшыць усе спусташэнны ўсю школу, зробленую ваеннай завіухай. Цяпер, калі завіруха яшча не заціхла зусім, няможна займацца арганізацый правільнае лясное гаспадаркі. Але дзяліт можна і гэта патрэбна зрабіць, каб леса-экономічна палітыка ў бліжэйшы час была скірована шляхам навялікай гаспадарчай памысласці і экономіі.

Пакуль ня будзе статыстыка выяўлен агульны стан лясоў і лясное гаспадаркі края, не павінны рабіцца масавыя вырубкі для адпраўкі за межы края. Можна сачы лес для здавальнення толькі тутэйшага района.

Беларускі Вучыцельскі Курсы.

У канцы сёлетняга году 31-га сініння (дзекабра), 1920 г. у Вільні (Востра-жамская, 9) начнунца дзвінёвныя беларускія вучыцельскія курсы. На курсах будуць вучыць беларускія мовы, беларускія відзяўствы і методыкі. Курсы арганізуцца для вучыцялёў беларускіх школ, якія яшчэ не праслушалі курсаў беларускіх відзяўств.

Я не пакажу болей прыкладаў. Калі вы сціпіе, пратрыце вочы і ўвідзіце іх скроў, увідзіце страшэнную моц. Я паказаў абстаноўку, на якую, здавалася, народ мог бы найболей спадзявацца. І абстаноўка гэтая ў насе сваёй выглядае назвычайнай брыдка.

Годзе! Прачніцеся. Чае не гаўтараеца. Міненца ён, і вам за вачую нядбайніцу кожны ў очы плоне.

Урэшце дадумайцеся на нейкага вывалу, да нейкае пастановы. Або вы съядомыя ворагі свайго пролетар'яту і яго незалежніці і непадзельніці, — дык змагайцеся з намі, бійтесь з намі і, быць можа, абалілюць вас на толькі чарнільна атрутую журналіста, але вашым ўласным крывавым потам; або вы станавіцеся ў рады съядомых змаганікаў за волю нацыі і дабро сваё клясы, дык бардзей давайце съвекусе руку, бо ў нялюдзкай бойцы ўжо шмат хто знемагае...

Ступайце ў школы, ступайце ў кооператывы, у розныя арганізацыі і установы, усъведамляйце цёмнага земляроба і ашуканага работніка, безъмілісэрдзя бітуйце нядбайніх, ганіце іх сон!

Калі на нашу ніву выйшлі вы, было цяжка і з другіх прычын. Каменны сипаліся ў нашы головы з усіх бакоў, у tym ліку, можа, і з вашых несвядомых рук, або з рук бацькоў вашых. Нас было мала. Дарога была цёмная, рэдакту му здавалася яна зусім ясная і патрэбная, як ясна і патрэбна рабіцца яна. Цяпер навет кожнаму націсменнаму селяніну, пачуашаму хоць слова праўды з съядомых вуснаў. Вам у гэтым лягчэ. Вам — толькі далучыцца да вялізной чарады. У вас уваччу грандысныя прыклады і моцныя грунт пад ногамі: пачаткі сваёй гаспадарсцівенаціі, агульнае прызнанье правоў вашае нацыянальнае культуры і інш.

Ідзене-ж, змагайцеся. Хай не засылаюць вальни вочы съяротным пяском нядбайніцу.

Усъведамляйце народ!

А. Л. Чіслаускі.

Беларускі народ павінен дамагчыся каб з яго адзінам дабром абыходзіліся дбайліва. Каб гаспадарсцівеная лясная гаспадарка не давала-б магчымасці прыезным з сталіцы і наём і тутэйшым драпежнікам рабіць з лесам шадэнія съекуляцыі. Каб было зроблены так, што ўвеселі народ меў-бы каўсіць з тых скарбаў, што пакінулі юму яго дзеяды ў відзе леса.

Беларускому народу, на школу, яшчэ трэба чакаць таго часу, калі яго лясною гаспадаркою займупца запраўдныя сны свайго народа; калі ўвеселі народ будзе мець тую каўсіць ад высока-рганізаванага фабрычнага дрэвабдзелачнага вытвору і ад гаспадарсцівенаага загранічнага гывазу закончаных драўляных фабрыкатаў. Но дагэтуль мы вывазілі сваё дрываесяну ў круглым відзе.

Цяпер-ж трэба дабівацца, каб у нашых лясох ня гуляла так безъмілісэрная сікера. Каб была зроблены абыльства і абробка ўсяго таго, што ўжо высечана і што збагэрэла. Што-ж датыча вывазу за граніцу і спасабу яго, дык дзеля таго што беларускі народ ня можа яшчэ мець ад яго нічога, — проч, казаў той, сачавічнай юшки, дык жадаець вывазу, а злашчи рабіць яго пакуль што ня выпада...

Лесавік.

Навука і інваліда на курсах дармавая. Апрача гэтага, слухачом будуть выдавацца абеды, або грашыма 20—30 мірак у дзень. Будзе і гарбата нараніны і ўвечары, але закуска свая.

Слухачом трэба браць з сабою пасыплю, нат сяньнік (не набіваны).

Адміністрацыя курсаў дадае яшчэ браць кубак (шклянку), лыжку, талерку калі іх будзе замінаць у дарозе. Вучыцілі дастануць на курсах пэнсію за сіненіе месяца.

Аб Сойме.

Жыдоўская газета „Unser Tag“ з піядыкі назначаных выбараў у Сойм піша:

„Мы дагэтуль ня ведаем, што та-кое выяўляе сабою гэты Сойм і якія ў яго функцыі? Ці гэта Устаноўчы Сойм, які павінен выпрацаўца констытуцію і абраць урад старонкі або края? Для гэтага павінна быць рабіцца, што наша старонка ці край ёсьць запраўды самастойнае гаспадарства. Але ў гэта ніхто ня ўмее веры. Калі-ж Сойм толькі свайго рода плебісцит, гэта ёсьць іншыя, які павінен толькі адказаць на пытаныне, да како Вільня і Віленшчына маюць належаць — да Польшчы ці Літвы? — дык павінны быць захованы ўсе праўлы плебісціту: поўная свабода агітациі, свабода тлумачання шырокім несвядомым масам перавагі ці заганы ў прыманкі той ці іншай гаспадарсцівенаціі. На прыгажунью Вільню галіцаца два лыцары. Трэба-ж дать ёй магчымасць учабыца і пагаманіца з аднымі за-лётнікамі.

Што-ж мы відзім? З Варшавы ў Вільню можна ехаць без пярэпускаў, у Вільню без перашкод прыняхджаюць дэпутаты варшавскага Сойму і пра-маўляюць перад шматлікімі пур-

блікай, — а другі за-лётнік — Коўня за-пёрт за фронтом, і яго начуваць і ня відаць. Пры такіх варуках ня можа быць зроблены вольны вібор, насы-ленне ня можа вольна выказаць сваю думку аб гэтым першаступеній важніцы пытанінно.

Пры такім фальшывым ста-новішчы палавіна насяленія, можа быць, зусім адмовіцца ад удзелу ў выбарнай кампаніі.

З свайго боку мы можам да гэтай мовы япіча дадаць, што ня Вільню га-ліца і трэці за-лётнік — Беларусь, які ўрэшце з сваімі правамі на яе можаць аказацца самым паважнім, бязсумнен-вым прэзідэнтам. Літоўская рэспубліка, зразумеўши гэту гістарычную ака-лічніцу, зрабіла і гістарычнай важніцы саюз з Беларускай рэспублікай, прадстаўлены урадам выдатнага беларускага палітыка В. Ластоўскага. А раз так, раз беларусы пайшлі з ліцівінамі за адно, а жыды падаюць вышэй пака-заны голас, — што-ж будзе тут за Сойм? Адказ адзін: гэта будзе ня Сойм, а Рада тутэйшых грамадзян, уважаючых сябе за палякоў съядома ці толькі пад уплывам агітациі. Такая Рада ў спра-вах, належачых да моцы запраўднага Сойму, піякае вагі мець ня будзе.

Цікаўна япіча, што думае ў гэтай справе польская работніцкая „Паходня“?

Важныя навіны.

Невядомая польска-беларуская дэлегацыя.

Польскія газеты шмат пішуць цяпер аб нейкай польска-беларускай дэле-гаци, якую прыхадзіла ў Варшаву прасіць, каб Польшча ўстановіла ўсходнія гра-ніцы Беларусі. Адбылося паседжанне прадстаўніцтв усіх варшавскіх соймавых клубаў пры гэтай дэлегацыі.

Беларусь будзе незалежнай і самастойнай.

„Віленскія Слова“ піша: Старыня беларускіх міністраў Вацлаў Ластоўскі-які цяпер у Жэневе, паведамляе, што беларуское пытаныне ў Лізе Народоў узы-шило на памысны шлях. Незалежніц і самастойніц Беларусі не падлягаець, ані пад якое сумяшаныне.

Тое-ж падцвярджаюць і снаўняючым абавязкі гаспадарсцівенаага кантра-лёра ў беларускім урадзе Кляўдышам Душэўскім.

Тамаш Грыб зноў на волі.

З Варшавы наказуюць, што зноў пусцілі на волю арыштаванага ў чэрвені г.г. ў Менску і вывезенага ў Польшчу видомага байца за беларускі пролетарыят Тамаша Грыба, лідэра беларускай партыі сацыяліст-рэволюцыянэраў.

Маскоўска-беларуская вайна.

ГОРАДНЯ, 10.12 (Орыент). З Баранавіч паведамляюць, што войскі Бела-рускай рэспублікі пасуваюцца наперад. У цяперашні час бай ідуць у 12 варотах ад Случа. Партызаны рабіць глыбокія рэйды у тыл бальшавікоў. Надоічы былі разброены значны аддзелы бальшавікоў.

Атаман Якубецкі.

ВАРШАВА, 17.12 (Орыент). Беларускіе Прэсбюры паведамляюць, што беларускія войскі не разьбіты, а ўсё яшчэ б'юцца з бальшавікоў пад вярховым камандаваннем майора Якубецкага.

Страшэнныя бітвы.

Варшавскія газеты пішуць, што ў районе Семажова адбыліся крывавыя байкі аддзеламі першай беларускай брыгады і бальшавікоў. Частка, б'яларускіх аддзелаў, была разьбіта і перайшла польскую граніцу ў районе вёскі Ветгыцы. Іх разброілі падлякі. Да гэтага часу разброена 30 афіцэрў і 400 салдат.

Беларуское паўстанье.

ВАРШАВА 20.12 (Орыент). Начальнік штаба беларускіх паўстанцаў Борык, які знаходзіцца праездам у Варшаве, падаў гэтакі ведамасці:

Беларуское паўстанье маеце парызанскі характар. У ім ёсьць тутэйшыя сяляне, зялёныя і дээртыры з Чырвонае Арміі. Бальшавікі стараюцца скрыць яго істнаванье і даваць вялікарасейскім аддзеламі. Паўстанье пашыраецца на ўсіх беларускіх паветах, ня гледзячы на недахват броні і агульной промачы.

Аб

Беларуская делегацыя падехала у Лігу Народау.

З Жэневы паведамляюць, што туды прыбыла беларуская делегацыя і жадаець прызнаньня беларускага ураду Ластоускага. Ластоускі, Цвікевіч і Ладноу дамагаюцца незалежнасці Беларусі.

Голос Беларусау.

Як мы даведаліся, Віленскія беларусы, уважаючы, што плебісцит найбольш датыкае беларускага насялення Сярэдняе Літвы, паслалі Радзе Лігі Народау абышырны мэморыял у гэтай справе.

Колькі цяпер урадау у беларускага народу.

Дванаццатімільёны беларускі народ цяпер маець гэтакія ўрады:

1) Беларускі ўрад на чале з Вайлавам Ластоўскім, абраны па сесіі Рады Беларускай рэспублікі ў 1919 годзе. Урад гэты цяпер знаходзіцца ў Коўні і зрабіў саюз з Літвою проці Польшчы.

2) Камуністычны беларускі ўрад на чале з Аляксандрам Чарвяком. Ея знаходзіцца ў Менску і кіруе Савецкай Беларусью(некалькі паветаў Меншчыны).

3) Беларускі Палітычны Камітэт на чале з Адамовічам. Ея цягніце за Польшчу і пануець у той частцы Беларусі, якую занялі войскі Балаховіча.

4) У Віленшчыне беларускімі спраўамі кіруе ўрад Сярэдняе Літвы, у склад

якога ўваходзіць і беларускі адраджэнец пан Вадзім Іваноўскі.

5) У Літоўскай рэспубліцы беларусы маюць свайго міністра.

6) У палавіне Беларусі, далучанай да Маскоўшчыны (часткі Смаленскай, Магілёўскай, Віцебскай і іншых губерній) пануе ўлада маскоўскіх камуністаў.

7) У Горадзенскім — ўлада польскага ўраду.

8) У трох беларускіх паветах Віцебшчыны, адладзеных Москвой Лапці, біларусы падчыняюцца лапціўскаму ўраду па агульных законах гэтае рэспублікі.

9) Некаторыя паўдэнныя часткі Беларусі належаць да Савецкай Украіны.

10) У нейтральнай паласе, між расейскай і польскай арміямі, няма ніякага ўраду і справамі кіруюць розныя беларускія камітэты.

* * *

Я ішла... нада мной разгараўся вузор
З съветных, сумных замчужынак — зор,
І хоць неба што час ўсё рабілася цымней,
Зоры зязі ярчэй а ярчэй..
Вось сарвалася адна, паляцела стралой
Т загасла ў ўмгле галубой.
І хоць яркай яна, гэта зорка, была
На прымеці, што зынкла яна...

Я ішла... прад вачмі рад таполяў цымнеў
І аб нечым таёным шумеў...
І хоць слоў я пачуць, зразумець на
магла,—
Іх душа зразумела мал...
Рантам зепер калыхнуў ўгары галіны,
Чорны съцені перабег па зямлі...
І хоць вецер той зараз далей паляцеў
Доўга ліст на таполях дрыжэў...

Я ішла... сярод хмарок плыў месяці ціхі,
Рассыпаючы ласкі—лучы
І хоць прыкра ў той вечар балела
душа—
Я глядзела ў неба... на ўшла...
Ціша, неба, і зоры, і сад у паўцьме,—
Усё вітала ласкова мнене...
І хоць пуста на сэрцы ў той вечар
было—
Іх таксама вітала яно...

Наталія Арасен'ева.

1920 г.

oooooooo

Мае музэ.

Хто ты з съльнімі вачамі,
Бедная дзяўчына,
З чистымі тварамі, чуткімі сэрцамі,
Вусны як маліна?..
Ці з імглы саткана ранній,
З святла зоркаў ясных,
З шуму дрэў свалцкай пушчы,
З агнішч непагаслых?...

А мо' з думкай недасяжных,
Ды гэж алю нямога,—
А мо' скарга, а мо' жальба
Да бoga самога?..
Першы раз з табой спаткаўся
Пастушком у полі:
Ты тагды пашпнула сумна
Аб маеі аб долі.
Другі раз, калі ў школку
Маці выпраўляла

І ражанчыкам з касьцёла
Пабагаслаўляла.

Пры арбе раз трэці бачыў
Я твой вобраз мілы,
Той парой, калі змадзеў я,
Выбіўшыся з сілы.

Раз чацверты, як народу
Гаварыў аб Богу
І паказваў з верай пэўнай
Лепши шлях-дарогу.

А раз пятны і апошні,
Як самлеў ад труду,
Палам змучаны агнёвым,
Прасіў неба цуду.

Цяпер дарма прызываю
Горкімі съяззамі:
Баліць сэрца, нет патолі,
Сумен цэлмі днімі.

Але-ж голас яе чую,
Шопат гёткі мілы:
„Ты убачыш мяне двойчы
„Над дзялрном магілы.

„Калі люд твой стане цвёрда
„У хане гаспадарыць,
„Калі сам зарожу сілу
„Па хрыбце ударыць.

„Як збудуе кладку-помаст
„Між пасваркаў веры
„І дабром, свабодай, знаньнем
„Заслывець бязъмеры...“

К. Свяцкі.

Герой.

— Казак! На вайне быў? Кураціну еў?

У вялікую палату, дзе месьціліся здравейшыя, хадзячыя, любілі ўсе схадзіцца з розных падат. Там часта была бяседа. Кожны стараўся пераказаць якую-небудзь забаўную гісторыю пінасмышыць усю кумпанію якім-небудзь жартам. Там-жэ ляжаў адзін дужа тыповы служака, унцер-афіцэр з трима георгіеўскімі крыжамі, якія заўсёды прышпіліваў на халат, і хадзіў і ляжаў у халане ад саме раніцы да познага вечара, аж пакуль раздзяўшыца начач. У яго быў бравы салдакі, выгляд, валасы на галіве кароткі, абстрыжаны і спераду ежыкамі стаячы, а белавытыя вусы — старанна падкрӯчаныя, быццам шыльцы. Як і ўсе такія салдаты, „герой”, між ін-

Беларускія балахоуцы.

Кіраунікі.

Беларускі Палітычны Камітэт пры генералу Булак-Балаховічу, які піша віленская „Gazeta Krajowa“, утварыў свой спаўняючы орган, у склад якога ўвайшлі старшынём В. Адамовіч і сябрамі Р. Аляксюк і Я. Сянкевіч.

Войска.

Камітэт ад самага пачатку свайго існаванья рабіў найвялікшыя старанні, каб выдзяліць з расейскай беларускай арміі беларусаў і стварыць свае асобныя балахоуцы. Ня глядзячы на перашкоду з боку штабных афіцэр-маскалёў, праца Камітэту вельмі ўдалася, бо ёй дужа спагадаў Балаховіч. І ўжо пры ўступленні на тэрыторыю Беларускай Рэспублікі існавалі гэтае форманы: 1-шы Беларускі Менскі Полк Страждз, Магілёўскі Полк, Віцебскі Полк, 1 сатыён у Палку Астроўскім і разам эскадрон Коньніцы.

Адносіны да маскоўскіх балахоуцаў.

Камітэт умовіўся працаўаць разам з Б. Савінковым і памагаць маскоўскім балахоукам. За гэта Савінков адмовіўся рабіць маскоўскую прарапады на Беларусі і згодзіўся адзінчы тым усю цывільную ўладу ў рукі беларусаў і дапусціць як найшырэйшую арганізацыю Балаховічам беларускай арміі.

Адносіны да Польшчы.

Камітэт маець мецную веру, што толькі Польшча і яе Начальнік Пілсудзі

могуль зрабіць беларускае гаспадарства і толькі звязаўшы Беларусь з Польшчай. Камітэт і стараецца ўзмацаваць той звязак.

Адносіны да „Нашай Нівы“.

Прадстаўнікі Камітэту у вялікай крыйдзе на беларускую газету „Нашу Ніву“. Затое, што „Наша Ніва“ на добра напісала аб беларускіх балахоуцаў, прадстаўнікі Камітэту зрабілі ёй закід у правакацый і съядомай брахні.

З літоўскага жыцця.

Паварот Вальдэмара на Коўні.

Як мы даведаліся з пэўнай крыйніцы, вядомы літоўскі дзеяч Вальдэмара вярнуўся з Жэневы ў Коўні. У Жэневе ён барапіў справы Літвы перад Лігай Народаў. Вальдэмара вельмі оптымістична глядзіць на вынік споркі паміж Літвой і Польшчай па пытанню аб прыналежнасці тэрыторыі „Сярэдняе Літвы“. Па яго словам, у хуткім часе трэба чакаць прызнаньня Лігой Народаў спорнай тэрыторыі за Літвой.

Ксендз і газеты.

Газета „Дзенік Віленскі“ у № 158 адбівала ксандзіа Станкевіча ў прыхільнасці да бальшавізму і ў тым... што ён беларус!

Газета „Паходня“, якая сама лішне стараецца і дзеля таго не заўсёды патрапляе быць інтэрнацыянальным пролетарскім органам, напісала гэтае: „Скора мець вый-ыці беларуская газета „Крыніца“; выдаваць яго маюць пад біна балахоуцы“. А „Крыніца“ з іяды ўхадзіла і зноў ужо выхадзіць пад рэдактарствам якраз таго-ж ксандзіа Станкевіча.

моўства лаяў, павярнуўшыся, таго, хто ў яго аб гэтым запытаўся.

— Вядома, шляпа! — зноў вельмі рогатам стараўся пасьведчыць грамада хворых і раненых салдатаў, што ўсе яны, апрач таго, як „шляпы“. І троху съпішыўшыся, не падбіраючы рассыпаныя шашкі, зноў з пільнасцю глядзелі ўсе на рот і на бліскучыя, два белыя, адзін жоўтавыя, крыва.

— Мы і я думалі чапіца: пан прычапіўся сам да нас! — павялічыўшы іронію, з большай прыемнасцю пераказваў ранішшай „герой“. — Нас знаці, сабралося трах: два казакі і я. Зайшлі ў краму к пану, набралі ўсяго-чыста, чаго толькі хацелі: папірос, асушка, шыкаляду. — Ты не плаці, бо ён за усіх заплоце, — гаворыць мне адзін казак на другога таварыша. А той сначатку ля дзівары стаяў, на вуліцу глядзеў. — „Добра!“ — думаю сабе да ўсіх піхаю ў клумак, абы ўлезла. Падышоў, кінуў тай казак на прылавак колькі — там капеек... вось тады наш пан завёў!

— Казак! На вайне быў? Кураціну еў? — з вудальлю пытаўся павядачы ў нашага панурага казака, як падбіраўся да фінала гісторыі. А той маўчзү, толькі для ветласці ківаў прыхільна галавою.

— Пан наш вые, халяруе! А вось адзін казак, як схопіц з похвы шаблю, як замахненца, — прышёп пана да съценкі. „Молчы! грит...“ — Занялэ ў паза духі. Тады яны ўсё ў мех, у мех, у мех. Адзін сабе на плечы, — айда ў сотню. А гэты, што застаўся, як схопіль лом у руки, як бухне, братка мой, па касе, аж пыл, аж дым, куды там! Развялілася каса. „Не завай, ...!“ — крываць мне мой казак. Палічылі: у мяне 870, у яго таксама рублей 900. Чуем, хтось ідея. Кінулі, бяжым на вуліцу. Бягучы нам на падмогу. Чорт вас дзяры, лупіце, а з нас даволі! Ціхім трахтам далей, ладей. Дагнаў я сваю часць. А цераз колкі дзён мяне і раніла ў нагу, — першы раз. Лячыўся ў Багадзку, выпіаў у шпіталь женку. Перанаставала, гроши аддаў. Едзь сабе, галубка, з багам!

— Лоўка! Вось гэта лоўка!

М. Гарэцкі.

19/XI—20 г.

Што будзе з Зямлею?

Закон аб зямлі у Сярэдній Піцьве.

Выйшаў дэкрат № 39 Вярхоўнага Начальніка войскаў Сярэдняе Літвы генерала Жэліговскага.

Важнейшыя артыкулы гэтага дэкрету вось якія.

Будуць створаны Зямельныя Аддзелы.

Аддзелы зробяць запас з земляў, належачых гаспадарству, быўшай царскай фаміліі, сялянскуму і дваранскуму банкам і духавенству. Яшчэ Зямельныя Аддзелы маюць з прынужданем выкупіваць для свайго запасу землі з-пад высячаных лясоў і аблогі; двары, прыдбаныя за час з 1863 г. па 1917 г. на грунце прывілеяў, двары, кінутыя гаспадаром, калі ў працягу 2 гадоў ня будзе гаспадаркі; усе іншыя двары, дзе болей за 160 дзесяцін; Норма гэтая можа быць павялічана да 360 дзесяцін.

Правілы, як і колькі плаціць паном за адбраную зямлю, абмяркуець Часовая Урадовая Камісія.

Зямельныя Аддзелы маюць права рабіць выплату за адбраную зямлю сваім закладнымі б-працентнымі лістамі пад заклад тае зямлі.

Пасыяя таго, як зямлю дастаць усе, каму найпільней яна патрэбна, а ў тым ліку вайсковыя інваліды і сем'і вайсковых, можна будзе купляць з зямельных запасаў фальваркі.

Закон аб зямлі у Літоускай Рэспубліцы.

Важнейшыя артыкулы з закону аб зямлі, які прыняў Літоускі Сойм у Коуне, вось якія.

Над апеку Рэспублікі пераходзяць усе сельскія гаспадаркі, якія маюць болей за 70 дзесяцін і належачы 1) да прыватных уласнікаў і рапдароў, што самі гаспадаркі не вядуць, і 2) да прыватных уласнікаў і рапдароў, якія і самі гаспадараць, ды іх зямля патрэбна дзеля надзвілення безземельных і малаземельных.

З гаспадаркамі разам перахадзіць усё належачае да іх рухомае і нярухомае добро.

Пераход адбываецца на моцы пастановы Зямельнай Камісіі пасля зацверджання Міністэрствам Земляробства і Гаспадарственай Маесасці.

Зямельная Камісія складаецца з прадстаўнікаў Міністэрства Земляробства і Гаспадарственай Маесасці, прадстаўнікоў Міністэрства ўнутраных Справ і аднаго дэлегата ад павету.

Гаспадаркі даюцца безземельным, малаземельным і іншым дробным рапдаром на правох арэнды. Гаспадаркі з асаблівай куль-

турай не разъбіваюцца на дробныя надзелы, а аддаюцца ў арэнду ў цэласць.

Зямля можа аддавацца ў арэнду ня менш, як на 2 гады.

Пры арэндзе больш, як на 3 гады, з пазваленням Зямельнай Камісіі можна стаўляць будынкі.

Можна браць у арэнду ад 5 да 20 дзесяцін.

Калі пасыяя тэрміну ўмовы рандар пакідае гаспадарку, яму сплачываецца кошт пастаўленых будынкаў, патрэбных дзеля гаспадаркі і кошт паляпшэнняў, уведзеных у гаспадарцы.

Залежна ад катэгорыі рандэр арэндная плата вызначаецца *ад 1/2 да 3 пудоў звожжа з дзесяціны, або грашы на рынакавай цене скананага збоража, апрыч таго, рапдары плоціць усе скарбовыя і земскія падаткі і нясуць усе павіннасці, звязаныя з уладаньнем зямлі.*

Зямля, якая ня была дагэтуль выраблена, можа быць аддадзена ў арэнду на першыя 3 гады бяз падаткаў (апрача падаткаў і інш. павіннасцей).

Зямля жаунерам.

Паводле варшаўскіх газэтаў, польская соймавая зямельная камісія на паседжаньні сваім 24 лістапада прыняла аканчальна плян закону *аб пераходзе на уласніцтво польскага скарбу зямлі у ўсходніх паветах, аддадзеных бальшавікам Польшчы.* Адначасна прыняты закон аб надзеленіі гэтай зямлі салдатаў і дабравольцаў.

Абодва законы маюць быць праведзены праз Сойм дужа паспешна, каб можна было пачаць карыстаць з іх.

На гэту мэту прызначаны агулам 22 паветы: Берасцейскі, Дружанска, Ваукавыскі, Слонімскі, Навагрудскі, Баранавіцкі, Вялейскі, Дзіненскі, Несвіжскі, Лунінецкі, Пінскі, Кобрынскі, Валадзімерскі, Ковельскі, Луцкі, Ровенскі, Дубенскі, Сарненскі, Крамянецкі, Астрожскі, Горадзенскі і Лідскі.

Распушчаныя жаунеры польскае арміі маюць атрымаць бязплатна, або на доугатэрміновую сплату надзел да 45 гектараў.

Апрача таго, маюць атрымаць пры роспуску арміі часткі жывога і мёртвага інвэнтару (коні, вазы), будаўляны матэрыял да 80 куб. метраў. Таксама маюць быць прызначаны два міліарда марак на кредитовую падмогу жаунерам у гатоўцы, ці зборам для засеву і інш. Малады жаунер польскі заменіць шаблю і стрэльбу на плюг і сякеру, не перастаючи на новай сядзібе быць вартайніком і абаронцам Польшчы".

— І ўсё гта толькі ад сонца лучоў!
Ці ў жыцьці на гэтак нярадасных днёў
Трывогі над сонца паглядам забылісь?
Ці праўда што плакаць на хочацца болі.
Што, сэрца сагрэўшы надзей адной,
Ты ціха съмешся з марознай зімой,
З сънегамі, што ярка іскраца у полі!

Наталя Ароенчэва.

ШТОДЗЕННЫЯ ВЕСТКІ.

Субота 18-га сінегня 1920 г.

Савецкі камісар загранічных спраў Чычэрын прыслаў лорду Керзону ноту, чынаваціць Англію ў тым, што яна чакала падзеі Польши і Врангеля над бальшавікамі і праз тое спадзялася менш для сябе карысць, што яна непрыхільна да Савецкай Расеі у бесарабскім і гданскім патачніх. Чычэрын вымагае, каб Англія мела з Савецкай Расеі перагаворы на толькі гандлёвый, але і палітычны.

Сярод расейскіх палітыкаў у Парыжы адбываючы перагаворы аб утворэнні расейскага нацыянальнага цэнтра.

Быўшы расейскі соцыяліст Алесінскі напісаў старшыні Лігі Народаў більшіці Гюману адкрытае пісмо ў газэце з просьбай, каб Ліга ратавала расейскіх контрапрэвалюцыянераў ад бальшавікоў.

У Чэшскай рэспубліцы абвешчана ваенкае палажэнне на ўсю страну. Там пануюць паўстаны і забастоўкі. Хочуць адстаўкі кабінета міністраў. Камуністы абвесьцілі генеральную забастоўку.

Максім Горкій, знамінты расейскі пісьменнік, паехаў з Маскоўшчыны ў Італію.

Лацвійскі устаноўчы сойм зацвердзіў умову між Лацвіяй і Эстоніяй аб граніцах.

Палістынскі Жыдоўскі Нацыянальны Камітэт рабіць стараныні, каб жыдоў прынялі ў Лігу Народаў.

Нядзеля 19 сінегня 1920 г.

Міністр загранічных спраў Літоўскай рэспублікі Вальдэмараў заявіў, што Савецкая Расея маець пляны стварыць Чырвоную Літу, калі войскі Лігі Народаў прыдуть на Літу для плембісціту. Дзеля гэтага Расея між Магілевам і Полацкам зьбіраець войска.

Бальшавікі высадзілі сваё войска у Трапезундзе (у Турцыі).

Німеччына і Нэхія не дазваляюць перавазіць у Польшчу тавары цераз свае граніцы.

Урад Чэшскай рэспублікі дайшоў згоды з чэскімі камуністамі.

Гданскі Сойм галасамі немаў прыняў пастанову, каб у Гданску на было польскага гарнізону.

Грузія зрабіла гандлёвую умову з Расеі і Азербайджанам.

Францыя не дазваляе генералу Врангелю прыехаць у Парыж.

Італія і Юга-Славія зрабілі абарончую ўмову проці Аўстрыі і Венгры.

У Гішпаніі генеральная забастоўка, абвешчаная прафесіянальнымі саюзамі.

У Швайцарыі выбраны новы прэзыдэнт Шлутэр.

Панядзелак 20-га сінегня 1920 г.

20-га сінегня адбудзеца ўсерасейскі зъезд Саветаў. На першым пленіме маець быць пытаныне аб гаспадарчай адбудове Расеі.

Французскі ўрад пастановіў зрабіць у бліжэйшы час саюз з Англіяй, Францыі і Італіі.

Ангельскі Жыдоўскі Камітэт, а таксама "Аліанс Ізраэліт" стараюцца перад Лігай Народаў, каб яна толькі тады прыняла да сябе Фінляндыю, калі ў констытуцыі гэтай рэспублікі будзе артыкуль з правамі для народных меншасцяў.

У Фларэнцыі маець адбывацца ў гэтым месяцы конгрэс італьянскіх соцыялістаў, на які ад маскоўскіх камуністаў паедзе Зіноўеў.

Бальшавікі запрапанавалі турэцкім нацыяналістам выйці з Савецкай Армениі.

Турэцкі нацыяналісты пайшлі ў атаку на грэцкое войска.

З 15-га сінегня амэрыканскі консул у Варшаве на візіруець пашпарту, калі едуць не да мужа, бацькоў або дзяцей.

Рада Лігі Народаў пастановіла стварыць камісію для арганізацыі пазычак зголілым гаспадарствам.

Аўторак 21-га сінегня 1920 г.

Старшыня савецкай дэлегацыі ў Рызе Іофа перадаў польскай дэлегацыі ноту, якая паказваецца на небасынку для Расеі ад зьбіраньня ў Віленшчыне варожых савецкай арміі войскаву. Нота гавора, што салдаты з арміі Балаховіча

пераходзяць да Жэліговскага. У канцы ноты сказана, што Савецкая Расея не дазволіць простага ці касога парушэння абавязкай аднай старонкі перад другой.

Міністр Літоўскай Рэспублікі Вальдэмараў удачна змагаецца ў Лізе Народаў проці стараньняў польскага ураду на кінунуцу у Віленшчыне народную консультацыю аб далучэнні да Польшчы.

Чычэрын паслаў Румыніі ноту ў якой прапануецца зараз-жа вызначыць час і месца для перагавораў між Расеяй і Румыніяй.

Паведамляючы аб узмацненні бальшавізму на Даўлікім Усходзе. Урад, які ўтварыўся ў Чыце, ангельскія газэты называюць бальшавіцкім.

Савецкі ўрад патрабаваў ад Англіі і Італіі, каб разбройлі Врангеля.

Рэвалюцыя ў Ірландыі проці аўгустынскага ўраду на сціхах. Пасыяя абвешчаныя ваенага палажэння яшчэ пагоршала: на вуліцах б'юцца, гарыць дамы. Сінфінери (ірландскія адраджэнцы-рэвалюцыянёры) робяць засады і забіваюць салдатаў бомбамі. У м. Дубліне знайшли вялізарную фабрыку бомбамі.

Ллойд Джордж мусіў згодзіцца на фармальны перагаворы з ірландцамі і на скліканье ірландскіх дэпутатаў.

Гданскі Сойм, згодзіўшыся па дапушчэнні польскіх мовы ў школе, адкінуў раўнапраўнасць польскіх мовы ў ўнутранай адміністрацыі і ў судзе.

У Польшчы дасыпявае крызіс кабінета міністраў.

Голяндцы пачынаюць баяцца, што пусціця к сабе жыць быўшую германскую імпэратарскую фамілію, бо можна чакаць праз тое розных прыкрасыць для старонкі.

Папа рымскі не мяшаецца ў спрывяды плеbisциту ў Верхній Сілезіі.

Серада 22-га сінегня 1920 г.

Ковенская Рэ́ха піша: савецкі пасол Аксельрод сказаў, што адным з пунктаў плембісціта павінен быць паварот бежанцаў з Расеі.

Паўстаныя на Украіне проці бальшавікоў распачаўся.

Ллойд Джордж мусіў паабезпечыць ангельскім работнікам, што скончыць перасыльданье ірландцаў.

</

Жыцьце у Савецкай Беларусі.

Зъезд саветау (радау).

У гэты час у Менску адбываецца зъезд прадстаўнікоў ад мястовых, павятовых і вялікіх беларускіх рад. На зъездзе будзе ўтворан Цэнтральны Спаконука Камітэт і Рада Народных Камісараў Беларусі. У Вільню дайшлі весткі, што зъезд признаў Беларусь савецкай (радавай) рэспублікай і выказаўся за ўваход яе ў склад Савецкай Фэдэрациі. Ці адбылася ратыфікацыя (засяроджэнне) міру з Польшчай, дагэтуль невядома.

Адносіны да беларускасці.

Адносіны расейскіх камуністаў да беларускасці ёўбяцца з кожным часам лепшымі. З прыкладу Леніна і наагул маскоўскага цэнтра прызначацца беларуская культура і яе правы на існаванье. Ленін сказаў, што Беларуская Савецкая Рэспубліка будзе жыць, і трэба ўсё рабіць для яе карысці.

Цікавасць да Беларусі.

Масква надрукавала колькі кніжак па беларусазнаўству у расейскай і беларускай мове. Вышаў вялікі зборнік розных артыкулаў аб Беларусі, напісаных выдатнымі прафесарамі. Выдача некалькіх кніжак вядомага беларускага дзеяча, родам з Вільні, А. Бурбіса, якія прыняты для рукаводства ў Камісарыяце загранічных Справ (аб экономічным становішчам Беларусі і здзельнасці ў ёй савецкай ўлады).

Асьвета.

Прыняжджа ў Менск з Москвы універсітэцкая камісія для астатніх работы ў справе адкрыцца беларускага універсітэту.

Для патрабу ўніверсітэту ўзята эканомік Любанская ў Лошыцы (3 вярсты ад Менску).

Беларускі Педагогічны Інстытут і Тэхнікум працуць нормальна.

Але найлепей пастаўлены сельска-гаспадарскі інстытут у Горы - Горках (б. Магілёўскай губерні), дзе цяпер знамінты Кайгарадаў і шмат іншых дужа вучоных прафесароў.

Школы 1-й і 2-й ступені, па загаду камісара асьветы, беларускага камуніста А. Чарвіка, вядуць засяяні поўным ходам. Навучанне беларускіх дзеяців адбываецца падбеларуску. У Менску шмат польскіх і жыдоўскіх школ. Бракуе беларускіх кніжак, а выдавецкая справа, з прычын тэхнічнай труднасці, адсутнічае патрабнае паперы, стаіць нізка.

У камісарыятах адчынены курсы беларускай мовы, бо дзяловодства перахоўдзі на беларускую мову. Праўда, захоўваецца кірынцы: адказываць на паперы ў той мове, у якой яна прыслана.

Беларускі тэатр.

У Менску адчынены і бываюць бітма набіты ўсе даўнейшыя тэатры і кінематографы.

Беларускі спектаклі адбываюцца наада часта ў Гарадзкім тэатры, дзе выступае професіянальная трупа, і ў Беларускім Работніцкім Клубе, дзе выступае трупа аматараў. Артысты дастаюць пэнсію і пайкі ад Камісарыята Асьветы.

Хор Тэраўскага.

Далёка вядомы беларускі хор Тэраўскага, які ў сваім часе зачараваў беларускай песьні маршала Пілсудзкага, у вялікім гонары і ў бальшавікові. Да хора адносіца надта ласкова і запрашаюць пяць на ўсе важнейшыя бальшавіцкія юрачыстасці.

Экономічна адбудова.

На экономічную адбудову Беларусі звязану ў вялікую ўвагу цэнтр Федэрациі, бо там пануе пагляд, што Савецкая Беларусь, як сумежная з буржуазнымі гаспадарствамі, павінна быць прымернікам савецкіх рэспублік.

З гэтай мэтай цэнтр, першыя сам пільную патрабу ўва ўсім, пасылае Беларусі розныя тавары, асабліва зялезні (40% ад запасаў цэнтра).

Земельная справа.

Выход на пасёлкі надта ўпадабалі ўсе сяляне. Для нарэзкі трэба толькі падаць заяву, пры гэтым ніякіх выдаткаў і аплаты павіннасція няма, апроч давання памяшчэння і фурманкі каморніку і рабочых для каморніцкіх работ.

Такі падзел зямлі, асабліва ў прыфронтовай паласе, лічыцца ў беларускіх бальшавікові баявым заданнем. Работа распачалаася з усёю энэргіяй. Усе каморнікі ўжо даўна выехаць ў воласці збирати статыстыку і рыхтаваць праекты падзелаў, каб з раніней вясны пачаць нарэзку.

Лес.

Самавольных парубак лесу ужо няма. Лясны матар'ял выдаецца перац вясковыя камітэты, за плату. Цяна даходаў да 400 — 500 савецкіх рублёў за сажань. Пагарельцам і бяднейшым будаўляны матар'ял і дровы даюцца дарма па пасьеведчаных вялікіх камітэтаў.

Аправізацыя.

Спажывецкія органы робяцца раскладку на сялян, хто колькі павінен дасць зборжка і мяса. Пры раскладцы ўважаецца на ўраджай і агульны стан гаспадаркі. Дэзорганізуецца работу войска, якое робіць рэквізыцыі на сваю руку. Цяпер з той спрэвай шмат лягчэй, бо на самавольныя рэквізыцыі ёсьць дужа стродкае забарана. Наагул жа раскладка аправізацыйной павіннасці ўдаецца бальшавікам добра, калі на лічыць яшчэ біссытэмамі некаторых працоўнікоў. З дзесяціны бярэцца сярэднє з хунты зборжка.

У местах на прадукты — картачкі з катэгорыяй. Да першай залічаюцца людзі фізычнай працы; да другой — канцлерысты і старыя; да трэцій — усе іншыя. Прадуктаў, як вядома, бракуецца. Хоць у Менску ў вокнах выстаўлены шматкаў белыя булкі, наўбасы, але дакуціца іх надта труда.

Мануфактура і галянтарэйныя тавары, таксама як і емінныя, выдаюцца так званымі "прадкомамі" цераз Адзінае Спажывецкое Таварыства (памаскоўску ЕПО — единое продовольственное общество). Цяпер і прадкомы перарабляюцца ў тыя АСТЫ, або ЕПО.

Тавараў вялікія настача. На вёсцы ніяма зялезнага матар'ялу, солі і нафты (красіку). Патроху выдаюць усяго, але надта ўжо патроху.

Гандаль і цэнны.

Прыхватны гандаль у Савецкай Беларусі фактычна існуе. Праўда, на вёсцы за гроши чітога дастаць ня можна, — хіба за царсція. Панешні менш на ўсё. За 1 ф. красіну сяляне даюць 3-5 фунтаў жыту. Такім чынам сяляне пераплачваюць. Хлеб у Менску ў прыватных гандлі 350 савецкіх рублёў. Миса 300-400 рублей за хунту; таму так здзешавела, што сакіні ідзець на зарэз праз бискорміцу. Сала 4000—5000 сав. руб. Канцэларскі служачы зарабляеца ў месяц 6000—13000, але дастаецца яшчэ за вельмі малую плату пайды. Велькасць пайка — як калі. Найчасцей даюць 1 ф. цукру, 1 ф. солі, 18 ф. муки і інш. рэчы. Камісары дастаюць 9000 і болей тысяч у месяц і „баявы“ пайк (падвоены).

Транспорт.

Рух на чыгунках у вялікім часе значаць падешыўся. Але каб праехаць у прыватных спраўах, то надта цяжка дабіцца дазволу, бо дужа многа вымагаецца розных фармальнасцяў. Цягнік ідзець ад Смаленска да Масквы, болей меней, 17 гадзін.

Вайсковая справа.

Мобілізацыі робяцца аднакова ўсіх Федэраций, — на Беларусі так, як і ў іншых савецкіх рэспубліках. Змабілізованы, здаецца, людзі да гадоў 35.

Шмат дээртыраў сирозь. Беларусы найлэпшыя дээртыры; іны даюць 50-75 пропэнт.

Цяпер ад марозаў многа дээртыраў приходзіць з лясу і нэйтральнай зоне. Хто приходзіць сам, таму нічога ня робяцца, толькі засылаюць у цэнтр Маскоўшчыны ў рабочыя баталёні.

Весткі аб арганізацыі асобых беларускіх часцей Чырвонае Арміі — не праўдзвія.

Бежанцы-беларусы.

Беларускі Савецкі „Компленбек“ ў звязку з замірэннем рыхтуецца бежанскія эшалоны для адпраўкі сюды. Шмат запісваецца беларусаў. Некаторыя, не дачакаўшыся, едуть фурманкамі, аж з Тамбовскай губерні і далей. Ім дастаецца яда і памяшчэнне і некаторая іншая помач, але наагул бежанцам прыходзіцца нязвычайнай труда.

Свяядомасць.

Беларуская свяядомасць дужа ўзрастнае. Некаторыя павятовыя зіезды ўсходнія Смаленшчыны і то выказаўшы за залучэнне к беларускай Рэспубліцы.

Весткі гэтыя палаў Рэдакцыі адзін бестаронні не-бальшавік родам з Вільні, які ўчёк з Маскоўшчыны і потым з Савецкай Беларусі ад пабору, а жыў там сама пачатку бальшавіцкага пінгавання.

Тутэйшае жыцьце.

17 сінегня выйшаў загад № 4 генерала Жэліговскага аб тым, каб войскі не рабавалі мірнага насяленія, аблага і змучанага вайной, каб чыноўнікі чынілі хабараў, каб салдаты не рабілі самых сінегняў.

Выйшла распіраджэнне аб пачатку выбараў у Сойм Сярэдняй Літвы з 17 сінегня ў некаторых акругах. Беларусы і літоўцы, іншы, адмовіца выбіраць.

18 сінегня прыехала ў Вільню дэлегацыя варшаўскага сойму ў складзе пані: Грабскага, кс. Лютаслаўскага, кс. Машевіча, і іншых з мэтаю дастаць на мітыгу рэзальююць аб далучэнні Вільні да Польшчы. У сваіх прамове ў мястэві салі 19 га сінегня кс. Лютаслаўскі, перакрӯчыўшы гісторыю, урэшце давадаў, што беларусы гэта ёсьць тыя самы палікі толькі „троку інакш гавораць“.

У Ашмяніе адчынілася беларуская кнігірня. Тутэйшае „Страж Красова“ пагражала павесіць загадчыка на вывесцы, калі ён на звімець яе. Загадчык, тым часам, не забайся, дык вывеску „нешта“ ўкраі начою.

Цераз Варшаву праехаў з Амэрыкі нейкілан Самуіл Лемкін, які вязаў у Слонім 164.172 долари (долляр=500 польскіх марак), сабраны ў Амэрыцы для саюзнікаў.

(Ві. Сл.). Асобы, прыехаўшы з Ашмянскага павета, пераказаў, што паветнікі не зазнаў такога пекла, як цяпер. Вечныя рэквізыцыі і драпежніцтвы выкликаюць нездаваленіе. Адносіны да „Стражы Красовой“ яўна варожыя. Яна сваімі выступамі на мітынгах і сходах, а таксама зборамі подпісаў се ў бурнінне.

Летасць казаў, што пры універсітэце Баторыя ў Вільні будзе кафедра беларусазнаўства. А сёлета, замест тae кафедры, маюць адчыніць курсы беларускай мовы. Даўвімі, што на такую комбінацыю, як казуў, даў сваю згоду ўваскрасы (бо яго летасць на строніцах „Беларускага Думкі“ пахавалі ад рукі бальшавікові) донгар Масоніс, дужа паважаны дагату ў срод беларускіх прадстаўнікоў няма, беларусы павінны дамагацца, каб іх прадстаўнік быў абавязковы. Треба памятаць, што дзеялі на той час ахвярадаўцаў амэрыкану: галодна гаўзінка накарціца бяз розыніца нацыянальнасці і рэлігіі. Вёскі і мястэчкі, якія знаходзяцца ў гэтых месцах, бяз выняткаў. Гэта галоўны варунак, які заўсёды падчырківаецца амэрыкане. Там, дзе камітэты ўжо з'яўляюцца, але беларускіх прадстаўнікоў няма, беларусы павінны дамагацца, каб іх прадстаўнік быў абавязковы. Треба памятаць, што дзеялі на тых курсах.

Зыбары у віленскі Сойм.

Як мы даведаліся з пэўнай кропкай, Беларускі Нацыянальны Камітэт, Літоўскі Нацыянальны Камітэт і Нью-Ёркін Гміна атрымалі на гэтых дніх ад стрышыні глаўнай камісіі па выбарам у Віленскі Сойм прапазіцыю вызначыць сваіх прадстаўнікоў у глаўную і авбодвінскую камісіі. Усе называюцца арганізацыі амовіліся ад вызначэння патрабных кандыдатаў і, апрача таго, адмовіліся і ад усіх іншых, якія здаюцца на гэтых дніх. Адмовіліся ад яго гады, рэлігіс і алрэс. Дзеялі атрымалі іншыя.

Сыніе павінны быць пад іменемі старшыні і сэкрэтаром камітэту, а таксама павінны быць сялянінамі.

Землі бежанца.

Варшаўскі Сойм гэтымі днімі прызначыў законы, па каторым апушчаныя працах гаспадароў — бежанцаў землі перадаць у казну і будуть раздавацца ольскім салдатам.

Склад вучняў 1-й Віленскай Беларус

Аправізацыя ў Сярэдній Ліцьве.

Аправізацыйных органаў у Сярэдній Ліцьве, якіх прэтэндуюць больш-менш разнашыць спажывецкое пытаньне, мы знаходзім два: Дэпартамент Аправізацыі і Аправізацыйны Аддзел Магістрату. Абедзьве гэтыя ўстановы мала звязаны адна з адной і гэты астатні аддзел вядзе самастойную сэпаратную аправізацыйную палітыку.

Урадовыя аправізацыйныя арганізацыі ў розных старонках звязваліся ў часе настачы тых іншых прадуктаў у пару вайны. У розных старонках іны мел і рознае назначэнне. Возьмем найболей тыповыя.

У Нямеччыне ўрадовая аправізацыйная арганізацыя ўсю сваю ўвагу звярчавала на справядлівы разьдзел прадуктаў, у якіх чудася настача. Для гэтага ўрад падлічаў увеселішак у іх гаспадароў і усе прадукты раздзяляў па картачках.

Другі тып—Расея. Там гаспадарства абвесьціла манаполію хлебных прадуктаў, юрыдычна стала гаспадаром іх, і аправізацыйныя органы павінны былі збираль хлеб у ўладароў яго і раздзяляць паміж спажывцоў. Апрача таго, на аправізацыйныя камітэты тут ускладаўся і расклад цлага раду іншых прадуктаў і прадметаў першас патрабы ў звязку з сацыялізацыяй іншых вытворчых гаспадарак.

Якія-ж прычыны пабуджаюць арганізацыю аправізацыйных установ у Сярэдній Ліцьве?

Як нам ведама, спажывецкія запасы ў гаспадароў іх у Сярэдній Ліцьве не падлічаны і падлічыць іх цяпер ня можна. Практыка паказала, што інші гаспадарства здолелі як мае быць спраўца з тым, каб падлічыць прадукты і прымусова адбараць лішак ад уласнікаў. Для гэтага патребна надта моцная і добра настуджаная арганізацыя. Ува ўсякім выпадку урад бярэць пры гэтым на сябе вельмі вялікую адказнасць і на яго пры першай настачы будуть сышыцца абвінавачаныні. Пры адсунансці важных пабудзіцеляў істраваньня аправізацыйных органаў, губіць усякае значанье іх работы.

Возьмем для прыкладу Дэпартамент Аправізацыі ў нас. На яго долю ў цяперашні час выпадае толькі гандлёвая дзеяльнасць, але як раз гэта і зьяўляецца самым цяжкім і вымагае вялікай практикі і веды. Навет казённай установе вельмі цікка змагацца з прыватным гандлем. Дэпартамент Аправі-

зацы і гэтага і ня робіць. Пакуль што ён займаецца глаўным чынам выдачай дазволаў на прывоз прадуктаў, падліччам грузы, якія прыбываюць, і частку іх вытаргуюць для сябе. Заняцца гандлёвой дзеяльнасцю ён і ня можаць за адсутнасцю сродкаў, бо на аправізацыю ўсяго насаслення Сярэдній Літвы патрэбна 300—500 мілёнай марак.

Аправізацыйны аддзел Віленскага Магістрату шырокіх гаспадарсьцівенных заданій ставіць інможаць. Ролі яго складаюць пакуль што к тому, што „дары“, якія прыходзяць з Пазнані і іншых местаў дарма, гэты аддзел раздаваў за гроши і складаў сабе абаратны капитал. Выходзіла тое, што „дар“ мела не насасленне, а сам Аправізац. Аддзел. Але і тых сабраных некалькіх мілёнай марак, пэўне, мала, каб уязыца за працу ў шырокім масштабе.

І гандль Магістрату маець значанье толькі, як крыніца, каб дастаўшаць сродкі ў касу Магістрату.

А каб гэта падлічыць, колькі каштуюць утрыманье Аправізаційнага Аддзелу, як гандлёвой установы, дык ніводзін бы купец ня признаў паставоўку справы правільнай пры 50—60 служачых аддзелу і выдатках на яго 500,000 марак у месяц. Для здавальнення ж бальніц, прытулак і багадзельня такія язды аппаратаксама не патрабеў, гэту справу можна-было па дагавору даручыць якой-небудзь коопэратуўнай установе, або знайсці дзеяшвейшы способ аправізацыі, прызначнішы ў якім-колечы выгледзе прыватна-гандлёвы аппарат, утварыўшы толькі кантроль.

Такім парадкам неяк дзіўным здаецца істраванье абодвух аправізацыйных органаў у Сярэдній Ліцьве.

С. Ч.

З ВЕСКІ.

М-ка Гальшаны, Ашмянскага пав.

Як толькі стала вядома аблібісці, к нам часта прысылаюць аратараў-крыкуноў, якія зачымняюць хам вочы і галаву, якія нам абяцаюць вялію, влю.. пасыль съмерці, якія ўвае і пашеружа гаспадаруюць пасвойму, кіруюць намі як скажнай, уважаюць нас за сабак; усё, што толькі ім патрабна; сена, мяса, хлеб забіраюць, нянет ня пітаючыся ў нас. Мала гэтага, яны ўмёшь падабраць з нашых-же людзей прыхильнікай у васобе войтаў і солтысаў, якія ня хотчуць зразумець, што яны нашы браты-беларусы, што ў іх у хаце спрадзеку га-

варылі і тавораць панащаму, пабеларуску, і што вавет ён сам „войт“ надта маля разумее папольску.

У нас на гэтым тыдні старшыня коопэратыву Міхалевіч сабраў сход, каб угаварыцца з людзьмі аб раскладзе гроши на тавары. Як ведама, люднасць наша зусім мала разумее папольску, дык і захацела, каб грамадзянін Міхалевіч тлумачыў статут пабеларуску, на зразумелай для нас мове.

М. Дзятлава.

Мясцове грамадзянства не захацело, каб раённым начальнікам зноў быў Савэрэн, і ён прымушаны шукаць сабе пасады ў іншым месцу.

Істраваныя раней у містэчку „Колка кабет польскіх“ і „Кола польскай моладзі“ пасыль ухода палякоў распаліся і цяпер зусім навет не бяруцца да працы. Вялікі ўплыў мае беларускасць, якая сваёю моральную сілу прыягвае да сябе лепшыя сілы раёна.

ШКОЛЫ

У вёсцы Зблінах Лідскага пав. Баліцкай вол. адчынілася зноў беларуская школа, якая ўжо існуе з часу немцаў. Наагул Збліны служаць ачагам беларускасці. Вучыцялі згуртаваны ў місіонерскіх гуртках, якія адчыніле рад школ. Прощаецца падручнікі.

У вёсцы Дубраўка Папаўскай вол. сёлета адчынілася беларуская школа, а таксама і ў в. Вусыце, Дзятлавскай воласці.

Арганізацыя сельскіх работнікаў.

„Pochodnia“ наказае, што ў апошнім часе сельска-гаспадарскія работнікі і парабкі началі бодыць цікавіцца спраўай арганізацыі на прафэсіянальнай аснове. Да саюзу с.-гасп. работнікаў прыступаюць і іншыя аграномы, і гэта саюз узбагачаеца італігентнымі сіламі

ІНФОРМАЦЫЙНЫ АДДЗЕЛ.

Бібліятэка Беларускага Навуковага Т-ва будзе адчынена дзеля карыстання на месцы для наўковых мэт пасыль Новага Году ў памяшканні Т-ва пры Вострабрамскай вул. № 9.

Беларускае Выдавецтва Т-ва выдае ўсялякія кніжкі ў беларускай мове. Сябраў прынімае Урад Т-ва. Уступная плата — 50 м., сяброўская гававая складка — 100 м. Адрэс Т-ва: Віленская вул. № 33, кв. 1 (адчынена ад 4 да 5 гадаў у дзень).

Бібліятэка б. „Знаніе“ мае багаты выбор кніжак да чытаання ў розных мовах. Адчынена: 10—1 і 3—6 гада. Адрэс: Віленская 33.

Беларуская Кнігарня „Беларускага Выдавецтва Т-ва“ мае на прадажы ўсе беларускія кніжкі. Адрэс: Завальная 7.

Беларускі Нацыянальны Камітэт месцынца ў Вільні, Вострабрамская, 9, пакой № 5. Старшыня Ф. Ярэміч, сэкрэтар І. Яцкевіч. Робіца рэгістрацыі беларусаў і даеща духоўная помач.

1-я Віленская Беларуская Гімназія месцынца на Вострабрамской вул. 9. Дырэктар М. Кахановіч, інспектар А. Дмахоўскі.

Беларускі пачатковыя школы ў Вільні. 1) Кальварыйская, 73; 2) Лідзкі тракт, могільнік; 3) Радунская, 27-а; 4) Зарэчча, Панамарская, 12. Навука бысплатная. У кожнай школе даеща дзяцём сънданыне.

Беларускі Школьны Аддзел. Вільня, Каўкасская вуліца (рог Вялікай Пагулянкі), 2, другі паверх, налева, пакой № 13.

Беларускі Вучыцельскі Саюз Канцэл, 1-й Віленскай Беларускай Гімн.

Прытулак Камітэта Помачы. Вострабрамская, 9 (будынак гімназіі). Загадчыца Л. Васілевіч.

Віленскі Саюз Коопэратываў Малая Погулянка, дом № 1.

Коопэратыў „Райніца“ ў Вільні. Вялікая Пагулянка, 17.

Коопэратыўная друкарня „Друк“, Вільня, Вострабрамская, 5 (Пасаж). Там-же Беларуское Выдавецтва У. Знамяроўскага.

Беларускі Клуб ў Вільні. Біскупская, 12.

Літоўская поліклініка. (Віленская вул. пропі Дабрачын. зав.) прымае хворых ў адзяленнях: хірургічных хвароб, унутраных, на вочы, акушэрства і гінекалёгіі. Пользу даюць адмыслоўцы за самую невялічкую плату.

Думкі.

Я хачу бачыць Цабе вольнай, мал дарага, Бацькаўшчына, і съвестай, як сонца, і ты будеш гэтай.

Вы усе, якія хотаце врадаваць для не ахаджэння, высыперарайтесь зрабіць найменшы ланцуг на не душу.

* * *

Калі хочаш даведацца прауды, увімайся за сака угару.

Сяргей Чарашнік.

**НОВАЯ КНІГА
ЯК ГАДАВАЦЩА ЗМАЛКУ?**

Напісаў і выдаў
АНТОН ГРЫНЕВІЧ.

Пытайцеся ў Беларускай Кнігарні.

**РЭДАКЦЫЯ
„Нашае Думкі“**
вуліце у прыезных усіліях, на дужа даўніна
ГАЗЭТЫ,
осабіліва у беларускай мове.
За любую цену.

„Наша Думка“
прыме абвесткі ува ўсіх
тутэйшых мовах.

Цана самая сходная.

1-ая Горадзенская Беларуская Гімназія

(для хлопцаў і дзяўчат).

Адчынены прыем вучняу і вучаніц у ва усе клясы.

Канцэлія гімназіі прыме запісы і выдае спраўкі ад 12 да 2 гада. часова ў памешкі. Школьнае Рады (вул. Ожешковай № 28).

АБВЕШЧАНЬНЕ.

Беларуская Школьнае Рада Горадзенскіх, у інтэрэсах хутчэйшага рабочацца навукі ў школах і правідловага назначэння пэдагогічнага персанала, працавае ўсім настаўнікам, —кам зарэгістравацца ў канцэліі Рады.

Регистрацыя адбываецца (Горадня, вул. Ожешковай № 28) што дня ад 10 да 2 гадзіны.

Прымаюцца профэсіяналы і з лепшымі галасамі аматоры

БЕЛАРУСКІ ХОР

Ф. ЗГІРСКАГА

Пры запісах прафа. У серады і пятніцы, ад 1—2 гадз. у будынку Беларускай Гімназіі ў вялікай салі.

Незнамы з тэорый музыки і сьпеву будуть вучыцца на рэпетыцыях. За асобную плату даюцца прыватныя лекцыі гармоніі I і II за курс музыкальной школы.